

Føroyar eftir kreppuna

Sterkar fyrítøkur

Útlitini fyri búskapin eru góð, men tað er umráðandi at halda tørt

Sterkar fyrítøkur.

Tað er lykkað hjá Jóhannes Eidesgaard, figgjarmálaráðharranum, fyrí framtíðar Føroyar. Í fyrilestrinum fyri sparikassafólkunum nevndi hann nakrar fortreytir fyri, at ein nýggjur, búskaparligur vøkstur skal kunna geva varandi, tryggja samfelagsstøðu.

1. Kappingarumhvørvið á altjóða figgjarmarknaðnum á má ávirka okkara figgjarheim.

2. Vinnan má verða betur før fyri at standa ímóti bakkestum og avbjóðingum, sum koma.

3. Úttanlandsskuldin skal fáast niður á eitt støði, sum kann góttakast.

4. Veiditrýstið á fiskastovnarnar má verða forvarligt.

Stærri krøv til

Serliga, føroyska rentuskattin gjørdi, at innskot í føroyskar peningastovnar vóru undir skattaverju.

– Hóast figgjarorðnaravgjald er sett í gildi fyríbils, eru tað framvegis skattligr fyrimunir av at hava pening standandi í føroyskum peningastovnum, og nú, eisini í almennum lánsbrøvum.

– Tað, at landskassin selir almenn lánsbrøv í Føroyum, Danmark og aðra staðni, er kapping við innlánini í peningastovnarnar.

Jóhannes Eidesgaard segði, at tað er ætlanin, at landskassin skal røkja gjaldføri landskassans innan fyri teir karmar, lögtingið og landsstýrið seta.

– Hesir karmar verða lagdir eftir teimum møguleikum, lögtingið gevur landsstýrinum at taka lán. – Uppgávan verður at tryggja, at skattafyrirminurin kemur samfelags gjaldførinum til góða og at føroyski figgjarheimurin verður ávirkaður av stóru kappingini.

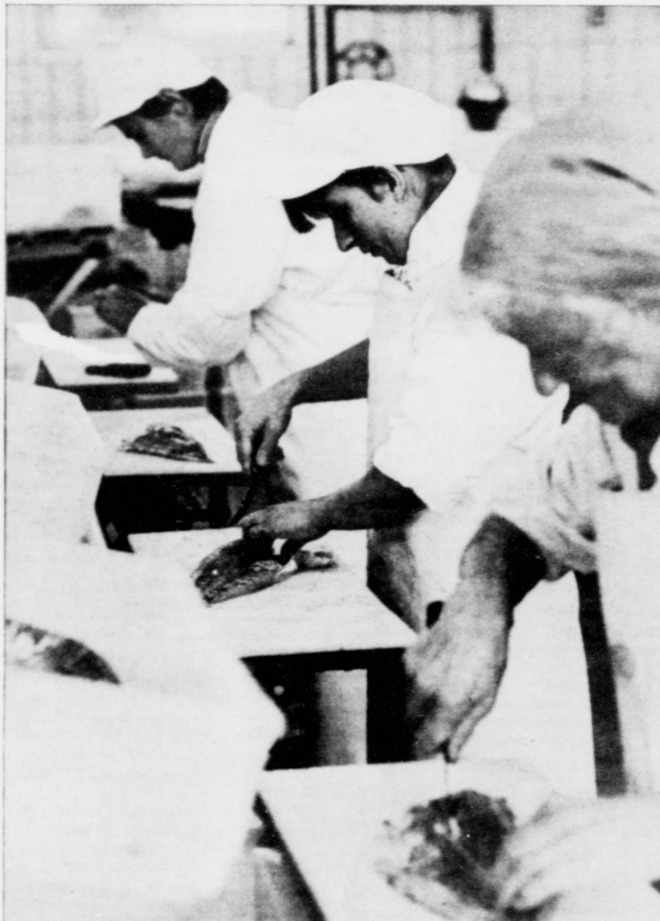
Henda kappingin fer at seta størri krøv til peningastovnarnar, m.a. tí at rentustøðið í Føroyum fer at laga seg eftir rentustøðinum úttanlands.

– Bara tað at megna at gjalda rentur og avdráttir er so tungt, at tað krevur sparsmi, og at avgerðir eru væl umhugsaðar.

Men sum frátíðar fara hesi krøv at linkast, antin tí at virki verða skuldarfrí, ella tí at skuld verður niðurgoldin ella eftirgivin.

– Tá er tað av alstórum týðningi, at okkurt annað er komið í staðin fyri, sum ger, at vit fremja tær skilabestu loysnirnar, segði figgjarmálaráðharrin.

– Av hesi orsök mugu bankarnir hava eina stranga meting av teimum ætlanum, teir veita lán til, og teir noyðast at krevja, at fyrítøkurnar eru betur førar fyri at standa ímóti bakkestum, t.v.s. hava størri eiginpening enn fyrr.

Sterkar fyrítøkur

Jóhannes Eidesgaard segði, at hann ivaðist ikki í, at peningastovnarnir nú meta neyvari um evnini hjá lán-takarum at gjalda aftur, enn teir gjørdu fyrr.

– Leiðslurnar í peningastovnunum tola ikki at koma undir ilgruna um, at innlánsþeningurin verður settur í vanda.

– Tað, at kapping verður í figgjarheiminum, fer at eggja teimum at halda hetta arbeiðslagið.

– Tá ið eg tosi um sterkari vinnufyrítøkur, er ikki bara fyri at fáa størri, formliga trygd fyri lánunum, men tað er sanniliga eisini fyri at tað skal verða fólk við ábyrgd fyri iløgnum, sum taka týðandi avgerðir í virkjunum.

Figgjarmálaráðharrin segði, at skal tað eydnast at gera fyrítøkurnar sterkari, setir tað eisini krøv til vinnu- og búskaparliga politikk landsstýrisins.

– Illegjarar mugu hava álit á, at teir fáa møguleika at reka fyrítøkuna við vinn-ingi. Tað er t.d. skaðiligt, um yvirkapasitetur verður stuðlaður ella figgjaður, tí tað fer at máa støðið undan hinum virkjunum.

Góð útlit fyri búskapin

Jóhannes Eidesgaard sigur, at útlitini fyri búskapin eru góð, soleiðis sum gongdin er, við vaksandi virksemi og stórum avlopi á gjalds-javnanum.

Nettoskuldin til útlond var 8,5 milliard, tá ið hon var uppá tað mesta. Í 1994 varð hon gjørd upp til 5,4 milliard og hon er minkað síðan tá.

– Tað styrkir nógv um búskapin, at úttanlandsskuldin minkar so nógv.

– Men tað er sera umráðandi, at hildið verður fast við fjarða politikkinn at

– Tað er skaðiligt at stuðla, ella figgja yvirkapasitet, tí tað máa støðið undan øðrum virkjum, segði Jóhannes Eidesgaard

(Myndin er tilvildarlaga vald)

???

ingarteigurin

Hvønn týsdag. Spurningar verða at stíla til: SOSIALURIN, Postboks 76, 110 Tórshavn

Tiðnaðar frystivørur:

Vit hava diskuterað um hvat nýggja pakkatryggingin hjá Føroya Brunatrygging dekkar. Millum annað hvussu dekningurin er fyri matvørur í frystiboks. Onkur hevur havt trupuleikar eftir at vera komin heim úr summarferiu. Um kvølið fór hann oman í kjallaran eftir døgurdamati. Tá ið hann læt lokið upp, var ein øgilgur dunstur og alt innihaldið var tiðnað og lítið tespiligt. Har fór alt til spillis. Tí fari eg at spyrja um hvørjar treytirnar eru fyri at fáa dekning fyri matin, sum spiltist.

J.N.

Nýggja pakkatryggingin hjá Føroya Brunatrygging fevnir um køli- og djúpfrostskaðar, tá ið streymurin svikur. Treytin fyri at fáa endurgjald er tann, at skaðin stavar frá einum tilvildarlíggum sviki í streyminum, t.d. skamlopi (kortslutningi), streymsliti v.m. Er henda treytin uppfyllt, verður endurgjaldið fyri spilt matvørur í køliskápum og trystiboksnum.

Endurgjald fyri innihaldið er í mesta lagi 2% av tí upphædd innbævið er tryggað fyri.

Hevur onkur av húsinum av misgáum sløkt fyri streyminum, kemur hetta ikki undir trygging. Tað sama er galdandi, um skaðin stavar frá feili, ið kemur undir ábyrgdartrygdina (garanti) hjá seljara. Her fellur kravið beinleiðis til seljaran.

Er omanfyri nevnda treyt fyri endurgjaldi lokin, kemur skaði á køliskáp ella frystiboks, av upptiðnaðu vørnum eisini undir trygging eftir ávisum treytum. Endurgjald verður veitt, um útbúnaðurin ikki er eldri enn 6 ár. Endurgjaldið verður roknað í mun til umvælingarkostnaðin ella hvat tað kostar at fáa til vega líknan útbúnað. Endurgjaldið verður í mun til aldur á útbúnaðinum, roknað eftir nývirði.

upp til 2 ár	100%
upp til 3 ár	80%
upp til 4 ár	60%
upp til 5 ár	40%
upp til 6 ár	20%
eldri enn 6 ár	0%

Er endurgjaldið minni enn kr. 200,- verður einki útgjaldið. Hetta er einans galdandi fyri skaða á útbúnaðin.

Skaðar, sum stáva frá manglandi viðlíkahaldi, sliti ella skeivari uppseting koma ikki undir hesa trygging.

Bartal Kass,
tryggingarráðgevi

Lagast til

Jóhannes Eidesgaard segði, at skal fiskivinnan ganga er tað altavgerandi, at kapasiteturin verður lagaður til tað, fiskastovnarnir kunnu kasta av sær.

– Skal vinnan gera sær vón um at finna góðar marknaðir, noyðist hon at hava sterkar fyrítøk, sum álit er á, og sum ikki eru noyddar at renna eftir lottu-vinningi fyri at yvirleva.

– Vælrøktir fiskastovnar, sterkar og vælriknar fyrítøk, geva sterkari samfelag og tryggja peningastovnar, segði Jóhannes Eidesgaard.

Illvilji, ella???

Jóhannes Eidesgaard kom at enda eitt sindur inn á praktiska arbeiðið hjá peningastovnunum.

Hann segði, at vanliga

fatanin var, at tað var av berum illvilji, at nýggjar ætlanir ikki fingur figging. Tað sama vísir seg við framtaksgrunninum.

– Eg haldi, at tað er ein skylda hjá peningastovnunum at upplýsa fólk um, hvussu mannagongdin er, og, hvi, hon er *sum hon er*. – Tí tað hevur *alstóran* týðning, at fólk *fáa upplýsing* av, at tað er *reiti* at meta neyvt um *tær ætlanir*, søkt verður um *figging* til við tí fyri eyga, at tað *vinnu* liv, sum reisir seg *úr øskuni*, hevur veruligan møguleika at fóta sær og klárar at standa ímóti bakkestum.